

**[„ZI-I SĂ NU-ȚI ZICĂ...”] – de
Mihai Eminescu [25 noiembrie
1881]**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

Zi-i să nu-ți zică, povestea celeia. Un articol al pseudonimului Delfinul publicat în „Timpul” dă „Românului” ocazia de-a ne insinua până și tendențe revoluționare.

Un articol semnat c-un nume propriu sau c-un pseudonim atât de transparent precum e „Delfinul [î]l privește înainte de toate pe autor. Nu numai noi, dar orice ziar are obiceiul de-a da ospitalitate articolelor bine scrise ori celor purtate de-o puternică convingere, căci din momentul în care scrierea poartă o semnătură individuală nu mai poate privi colectivitatea unui partid.

Locul de căpetenie nu i se dă unui articol din punct de vedere al responsabilității colective, ci din acela al formei și al omului ce l-a scris. Dacă un membru însemnat din partidul roșu, d. Brătianu sau Rosetti bunăoară, ne-ar trimite un articol asupra unei chestiuni sociale ori politice i-am da locul de onoare, fără ca prin aceasta să ne mărturisim de aceeași părere cu d-niile lor. Nu știm pentru a câta oară trebuie s-o repetăm „Românului” și altor colegi că semnătura pusă sub un articol este prin ea însăși o rezervă. Asupra unei și aceleiași materii am publicat adesea articole diametral opuse, dar cu semnături deosebite.

Dar împărtășim ori nu împărtășim cu totul opiniile corespondentului nostru din Galați – asta nu e treaba „Românului” și a nici unei alte foi.

Un partid și opinia lui se judecă după manifestările sale autentice, și autentice sunt cele date de organele chemate a vorbi în numele partidului. Aceste organe sunt șefii lui recunoscuți, sunt articolele acele de fond cari nu poartă semnătură și cari vorbesc în numele partidului. Ar fi absurd de-a limita atât de mult libertatea de gândire a membrilor unui partid până a nu-i lăsa să zică ce cred individual despre cutare ori cutare situație și până a le reteza până și stilul.

Cîte sunt părțile pe cari le-ar putea semna orice conservator

într-un articol ce poartă o semnătură individuală e cu totul altă chestie, care nu-l privește pe nimeni, pîn' când o adeziune colectivă nu are loc.

Am cita ca model în această privire ziarele engleze și unele din cele germane („Gazeta generală din Augsburg”), „Figaro” din Franța, cari dau ospitalitate unui articol semnat pentru că e bine și energic scris, nu pentru că foile în cestiune împărtășesc pe deplin și pîn-în amănunte părerea autorului.

Așadar încă o dată: semnătura unui articol constituie prin ea însăși o rezervă din partea redacției ; articole semnate nu implică responsabilitatea unui partid.

Dar, pentru Dumnezeu, cine ne acuză de spirit revoluționar?

„Românul”, organul confrăților lui Orășanu, „Românul”, prietenul monarhizatului prezident al republicei Ploieștilor, „Românul”, condus tot încă de redactorul „Republicei Rumâne”. E o curată ironie a sorții de-a vedea organul turburătorilor de meserie, al oamenilor cari s-au îmbogățit din revoluție și pentru cari dizordinea socială e un mijloc de trai, un meșteșug pentru câștigarea hranei zilnice, acuzând de turburători pe partidul recunoscut al ordinei.

Dar „Românul” insinuă lucrul c-un cusur și mai subțire.

Tot „Timpul” mai spuse:

D-nii Catargiu și Florescu nu voiesc a mai veni la putere pe cât va fi pe tron Carol I... dacă dar, pe cât va fi pe tron Carol I, nu voiesc să mai vie la putere, pentru care scop s-organizau și s-organizează?

Am explicat în mai multe rânduri această manieră a noastră de-a vorbi. Am spus că oamenilor mai înaintați în vârstă din partidul conservator li se datorește o reparare a onorii lor individuale, atacate prin faimoasa dare în judecată. Cei tineri n-au nevoie de această reparare pentru că le-o dă țara

și țara are timp să le-o dea. Dar această reparare va consista în exprimarea unei simple păreri de rău sau altfel...? Forma e indiferentă.

Când vedem pe unul proclamând azi căderea monarhiei și instituirea republicei, iar mâine solicitând o funcție de încredere de la același monarh, câtă să admitem că suveranul s-a deprins a desprețui oamenii din țara aceasta. Căci, în adevăr, ce opinie își poate forma cineva despre un individ care, pentru o pensie ori o funcție, își renegă tot trecutul, își abjură credințele? „Man muss es in diesem Lande nicht so genau nehmen „ e poate un axion aplicabil față cu d-alde Candiano, C.A. Rosetti ori alții, față cu oameni ce nu se pot măsura decât cu propria lor micime; dar, pe lângă rămășițele fanariotice din România, mai există și nume cari au un trecut în țările noastre și nu pot fi tot o apă cu cei de sus. Când republicanii de ieri se bucură de favori și distincțiuni la cari nu i-ar îndreptăți nici o ordine de lucruri în vro altă țară, nu li [se] poate refuza oamenilor onești o reparare a atingerii suferite prin frivolitatea elementelor roșii cari au votat darea în judecată, fără ca unul măcar din această plebe să aibă curajul a o și susține înaintea forului convenit. Iată dar înțelesul vorbelor noastre. Ele sunt spuse condiționat, nu absolut. Repetăm că vorbim aci de bărbații în vrâstă ai partidului nostru, cărora poate că țara nu mai are îndestul timp, în cursul schimbărilor parlamentare, de-a le da ea însăși repararea convenită. Vorbim de bărbații aceia pentru cari, din cauza vârstei, vremea are un zbor întreit de repede.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro